

ПРАВА АКЦІОНЕРІВ ПРИ ПОГЛИНАННІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Машгакова Т.Ф., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., професор кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС Гелич Ю.О.

Прийняття Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 року (далі – Закон) викликало значну кількість дискусій з приводу його застосування, оскільки крім закріплення прогресивних норм щодо охорони прав акціонерів при реорганізації, він містить певні суперечності, що потребують обговорення та вироблення рекомендацій по їх усуненню.

Перш за все, необхідно зазначити, що в українському законодавстві відсутнє визначення поняття «поглинання». У літературі досить поширеним є розуміння поглинання як встановлення корпоративного контролю над акціонерним товариством шляхом придбання контрольного пакету акцій іншого товариства.

Подібне трактування терміну «поглинання» є дещо вузьким. Для обґрунтування правильності такої позиції варто звернути увагу на п. 7 ч. 1 ст. 2 Закону, в якому передбачені наступні способи встановлення корпоративного контролю: 1) володіння чи користування всіма активами чи їх значною частиною; 2) набуття права, яке забезпечує вирішальний вплив на формування складу, результати голосування та прийняття рішення органами управління суб'єкта господарювання; 3) вчинення правочинів, які дають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління суб'єкта господарювання.

Тому, під поглинанням акціонерного товариства слід розуміти встановлення контролю над акціонерним товариством з боку юридичної або фізичної особи одноосібно або разом із пов'язаними особами. Дане визначення є найбільш повним і найкраще відображає правову сутність цього явища.

На особливу увагу заслуговує вирішення питання, яке стосується забезпечення прав та законних інтересів акціонерів при поглинанні. Йдеться про: – право отримати повну та вичерпну інформацію про поглинання (повідомлення про проведення загальних зборів та ознайомлення з відповідними документами); – право на незгоду; – право отримати справедливую компенсацію у разі якщо поглинання сталося поза волею акціонера.

Право на незгоду є одним із найважливіших прав акціонера, яке деталізується у ст. 68 Закону – акціонери, які зареєструвалися для участі у зборах і проголосували проти такого рішення, мають право вимагати викупу від товариства належних їм акцій, і це право виникає у них з моменту прийняття зборами рішення про реорганізацію.

Відповідно до п. 4 Порядку здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання – акціонерне товариство, що прийняло рішення про реорганізацію зобов'язане здійснити викуп простих акцій у акціонерів, які вимагають цього, в порядку, визначеному Законом України «Про акціонерні товариства».

О.М.Вінник, зазначає, що право вимагати викупу належних йому акцій у разі прийняття загальними зборами рішень, що порушують законні інтереси акціонерів, фактично буде зводити нанівець можливість реалізації даного права для міноритарного акціонера через обтяжливість умов (зареєструватися для участі у загальних зборах і голосувати проти прийняття відповідного рішення). Для усунення зазначеного недоліку пропонуємо змінити ч. 1 ст. 68 Закону і закріпити положення такого змісту: «Кожний акціонер – власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався/не зареєструвався для участі в зборах та голосував проти або не брав участі у голосуванні з питань реорганізації».